

vek zmerom lahko svoje dvome in zato ne pride, vsaj do srečnega konca ne pride lahko.

Mi pa po tem takim tudi iz vsega srca želimo, da ne sklenó posehmal naši kmetje nobene pogodbe drugače, kakor slovenski. Vsem tožbam še zavoljo tega sicer ne bode konec, saj se tudi Nemci pri svojih nemških pismih, ki jih imajo že dolgo, ne ubranijo vseh tožeb, ali nepotrebnih, dragih tožeb bode veliko manj v prvem hipu, ko se bodo pri nas vse pogodbe sklepale slovenski.

Kar pa tudi ni brez pomena, kričatev, kakor so med nami nemški ali še bolj nemškutarski notarji in njih pisarji, bode po času čedalje manj in življenje postane nam zopet mirno: Slovenec bo, kar dosehmal ni, svoj gospodar na svoji zemlji.

O naši enakopravnosti.

Braslovče, konec januarja 1886.

Kako da se jezikovna ednakopravnost pod Taffejevo vlado praktično izjavlja, kaže med drugimi tudi ta-le razsodba:

Na ponovljena zahtevanja krajnega šolskega sveta v Braslovčah, naj se mu vsi ukazi od strani okrajnega šolskega sveta na Vranskem izdajajo v slovenskem jeziku, izdal je ta razsodbo od dne 26. nov. 1884, broj 198, ki naklada krajnemu šolskemu svetu dolžnost, da mora sprejemati in stvarno reševati vse razpise, ki mu dojdejo od okrajnega šolskega sveta v nemškem jeziku, naj se že potlej objavljajo v taistih ukazi c. kr. deželnega šolskega sveta, ali pa naredbe, ki izhajajo iz lastne inicijative okraj. šolskega sveta. Zoper to razsodbo vložil se je priziv na c. k. deželni šolski svet v Gradcu; v njem se je zahtevalo, da se vniči razsodbe s prvega mesta ter primora okraj. šolski svet na Vranskem na to, da občuje s krajnim šolskim svetom v Braslovčah v vseh rečeh in izključljivo v slovenskem jeziku. Pri utemeljevanji priziva se je povdarjalo vzladi, da vsi člani krajnega šolskega sveta, razven veronaučnega učitelja, nadučitelja in krajnega šolskega nadzornika ne umejo prav nič nemški, temveč da umejo le slovenski kot materni jezik, da nobena postava ne določuje, da bi morali udje krajnega šolskega sveta umeti ukaze višjih oblasti, marveč da član LXX. državnih osnovnih postav priznava ednakopravnost vseh v deželi navadnih jezikov v šoli, uradu in v javnem življenju. Ako člani krajnega šolskega sveta ne umejo nemški, pa jim tega znanja tudi nobena postava ne nalaga, smelo bi se uže po naravnem pravu — ako nam v resnici nedostaja pozitivnih zakonov — zahtevati, da občuje višje oblastvo s podredjenimi mu oblastvi v taistem jeziku, kateri je tem znan, inace se oblastva sama med seboj ne razumejo in kaj

je temu posledica, kakor da se mora uradovaje nehati.

Sicer so pa oblastva vstvarjena zavoljo ljudstva, a ne ljudstvo zavoljo oblastev, v tej doslednosti zapopadena je tudi dolžnost višjih oblastev, znati in rabiti jezik, s katerim se doseže sporazumljenje z nižjo oblastjo in ljudstvom. —

Tako utemeljeni priziv pa je visoki c. k. deželni šolski svet v Gradcu z razsodbo od dne 13. avgusta 1885, broj 3249 zavrzel z utemeljevanjem, da se od ene strani morajo krajni šolski sveti brezpogojno smatrati za dolžne, sprejemati in reševati vse spise, ki so jim od okrajnega šolskega sveta došli, to pa z ozirom na postavno, določeno razmirje sploh, po katerem so krajni šolski sveti podredjeni okrajnim šolskim svetom; od druge strani pa, da se mora zahtevanje, naj se okrajni šolski svet v obče vanju s krajnim šolskim svetom poslužuje izključljivo le slovenskega jezika značiti kot postavno popolnem neutemeljeno, ker se iz nobenega postavnega predpisa ne more izvajati dolžnost okrajnega šolskega sveta, da se poslužuje slovenskega jezika v uradnem poslovanju krajnim šolskim svetom, ki se mu podrejuje. Ta razsodba toraj označuje, kako se Slovencem meri, kako se v zgola slovenskih okrajih južnoštajerskih tolmači narodna ravnopravnost Slovencev. O tej originalnej razsodbi in njeni plitvi argumentaciji, bilo bi mnogo pisati, a ker je kritikovati, kadar gre za slovensko reč, nevarno, naj si častiti bralec sam napravi komentar.

Prosim pa častite gospode slovenske poslance, naj si tudi navedeno razsodbo zapomnijo in delajo na odličnem mestu v to, da izostanejo nam takošnje razsodbe v bodoče in da ne bo nam za vsako trohico narodne ravnopravnosti treba tolikošnjega brezprimernega prizadevanja. Pač ni treba, da se nam pot pri rabi domačega jezika po oblastvih samih v toliki meri ovira, marveč le olajša. —n.

Gospodarske stvari.

Kako na Angleškem teleta vzrejajo.

Mnogo je pri nas kmetovalcev, ki mislijo, da je njihov dobiček toliko večji, kolikor prej mlada teleta izpod doječe krave spravijo. V Angleških mlekarijah pa imajo o tej stvari vse druge misli, da si tudi je mleko, kakor znano, mnogo dražje, kakor pri nas. Zato mislimo, da bode naše častite bralce zanimalo, ako jim povemo, kako na Angleškem mlada teleta vzrejajo.

Samo v malo gospodarstvih, v katerih se izključljivo le z mlekarstvom pečajo, se teleta

skozi celo leto kotajo. Sicer je pa navadni čas telečjega kotanja od meseca oktobra do konec marca. Telice se pusté navadno nekaj prej, da storijo, kakor krave. Redkokdaj se tele tako dolgo pri stari kravi pušča, da zamore že kaj trde hrane k sebi vzeti. Tako se ravna le s telicami, ki niso za mlečne krave v mlekarijah namenjene, kajti v obče to ni ekonomično. Drugi puščajo mlado tele 7—10 dni pri materi sesati in ga potem iz roke izredijo. Največ jih je pa, ki tele brž, ko se je izkotalo, začnejo napajati. Iz početka dobiva tele vsak dan po dvakrat, kolikor ga hoče, novo molzenega mleka, ki se po 4—6 tednih s sladkim posnetim mlekom nadomesti. Vendar mora pa ta prestop počasno se goditi tako, da se vedno nekaj posnetega mleka novo namolzenemu prilije.

Primerno je posneto mleko brž po posne-manju zvariti, da delj časa sladko ostane, kar se lahko tako zgodi, da se posoda s posnetim mlekom v večjo z vrelo vodo napolnjeno posodo postavlja. Nekateri posneto mleko varijo in ga tako celi teden dolgo sladkega obdržijo.

Posestnik velike mlekarije, ki mleko skozi teden dni namolzeno prodaja, nedeljsko mleko pa za svoje potrebe obrne, to mleko v ponedeljek zvari in od njega vsak dan odločen del teletom daje. Navadno je to mleko za cel teden zadosti, ko bi pa to ne seglo, dobiva vsako tele po dva litra novo namolzenega mleka, katerima se 1 liter vode prilije. Nekateri napajajo v prvih 2—3 tednih po trikrat na dan, drugi le po dvakrat.

Z drugo pičo se mora kolikor mogoče kmalu početi. Iz prva se sme seveda le malo pridjati. Mnogi dajejo to še predno je tele mesec dni staro, med tem ko drugi pred 6. ali 7. tednom tega ne pustijo. Kot primerne piče se smatrajo laneno seme, lanena prga, jedna ali druga umetno narejena telečja piča, katere se na Angleškem pogosto po fabriško napravljajo, dalje slad, grah, bob, ječmenova moka itd. Vse te piče se pa teletom pokladajo v podobi pijače in se ne morejo nikdar dosti kuhati in z vodo stanjševati. Pokladajo se pa živinčetom le z mlekom pomešane in s početka z veliko previdnostjo, čim starejše tele postaja, tim več mleka se mu odteguje, in druge piče pridevlje.

Nekoliko čistega, sladkega sena mora vedno tako pred teletom biti, da more do njega brž, ko ga živinče more zavživati.

Telečji hlevi se morajo pravilno vsak dan in skrbno snažiti; suha in mehka nastelj se jim mora nastiljati, teleta se morajo zadostno gibati in se jim za čisti zrak v obilni meri skrbeti. Prepiha se morajo živalice skrbno varovati. S šestim mesecem ali pa še nekaj poprej se teleta od mleka popolnoma odstavijo in rezano seno, otrobi, lanena prga in druga dobra

piča, včasih nekoliko repe se jim odslej za naprej poklada. Repa se mora nakrhljati ali zrezati.

Teletom mlado travo dajati je nevarno; če se pa vendar le daje, se ji pa mora 0.5—1 kilo lanene prge pridjati, v prvih tednih ne sme jim je manjkati, dokler da se živinčeta trave privadijo. Navadno se smatra za krivo in napačno, teleta pod 6 tedni na pašo zaganjati in vsa teleta, ki ne rastejo krepko, ostajajo v hlevu. Ako se pa morajo na pašo spuščati tako jih je treba o vročem dnevnem času več ur v hlevu zadrževati in jih tukaj s krepilno pičo, senom, laneno prgo, moko otrobi itd. hraniti. Da se teletom te postranske klaje tudi ne polaga veliko, vendar pa prinaša vsakokrat veliko dobička.

Premišljena in obilna klaja vzreja vedno najboljše živali; vendar pa tudi najboljša in najskrbnejša strežba ne bode v stanu iz slabotnih živinčet kaj prida vzrediti.

Skušeni živinorejec priporoča sledečo hrano: Novo molzeno mleko v prvih 13 dneh, posneto mleko s kuhano laneno moko lanenega semena do tretjega meseca, nekoliko sena, otrobi in lanena prga, ko že sama jedó, tako se teleta po mojih skušnjah najbolje vzrejajo. S četrtem mesecem mleko odpade in daje se jim pijača iz lanene prge, seno, lanena prga in ječmenova moka noter do sedmega meseca in potem čvrsta paša brez postranske hrane.

Sejmovi. Due 15. febuvarija v Račah, Sevnici, Ponikvi, Brežicah in v Žalcu; dne 16. febr. v Bučah, pri sv. Miklavžu, na Podplatu in pa v Vidmu.

Dopisi.

Iz Dunaja. (Izredna promocija.) Svečanost kakor je le redka na višjih šolah, — promocija g. Mat. Murka za doktorja modroslovja, — izvršila se je dne 8. t. m. jako sijajno. Vdeležilo se je svečanosti toliko znancev in prijateljev g. doktorja, da je bila dvorana natlačena in so morali oni, ki so pozneje prišli, ostati v prvi sobani. Tudi slov. državni poslanci so bili prišli. Ko je dekan filozofične fakultete v kratkih besedah razložil, kaj da sedanja promocija pomeni, imel je gosp. Murko slavnostno razpravo o rabi tujih besed. Razprava je zanimiva in se bo natisnila, utegne tudi marsikomu prav priti. Za tem pa je rektor vseučilišča dr. Čížman svoje veselje izrekel nad tem, da ima priložnost marljivosti in vztrajnosti podeliti zasluženemu plačilo in promotor prof. dr. Neumayer je sedaj izvršil promoviranje in g. doktorja vzel v prisego. Vladni zastopnik Kučera podari pa mu v imenu svitlega cesarja lep prstan z briljantom. Dr. Murko se je h koncu zahvalil in svečanost se je s tem dovršila. V